

čal ne solda več. A tudi to ni pomagalo, zlasti pri judih mu je bilo denarja na ponudbo, kolikor bi ga bil hotel, se ve da, za visoke obresti.“

„Hm, to je sitno, zato bi bili morali vi javno nanznati, da za sinom ne plačujete dolgov“, pravim jaz, nalašč zasukaje tako, kakor da bi bil tisti oče on sam in govoril o svojem sinu.

„Tega nisem hotel in ne smel,“ odgovori trgovec, vjemši se v mojo past, „ker bi bilo škodovalo mojemu trgovskemu imenu. Pa — prosim — zdaj prideva do glavne stvari. Včeraj sem ga poslal z menjicami do trgovca L., da bi pri njem dobil 12.000 gold. Sin gre in ni ga več nazaj — do davi, ko pride v mojo spalno sobo in mi pové, da je ves denar zaigral.“

„Zaigral tak znesek!“ pravim jaz zdaj tudi res osupnjen. „Kje li ga je zaigral? Se v tem mestu tako visoko igra?“

„Tega tudi jaz nisem vedel, dokler mi ni povedal, in to je storil še le davi. Toda prav za prav: zaigral ga ni, marveč pograbil ga je policijski komisar, ki je družbo pri prepovedani igri zasačil.“

„Tako? Potem je denar tudi zgubljen, kajti po postavi ima policija oblast, pobrati ves denar, ki ga dobi na mizi, kjer se igrajo prepovedane igre. Vendar, kako se je vse to zgodilo?“

„Nad kavarno L. je posebna soba, katero je najel kavarniški strežaj nalašč za neko družbo, ki se tam shaja in vsaki večer „makao“ igra in sicer za velike zneske. V to družbo je bil zašel pred kratkim tudi moj sin. Da se pride v sobo, treba je pokazati strežaju, ki pred njo stoji, posebno karto. Ta strežaj ima tudi povelje, če pride kaka policijska oseba, katere on vse dobro pozna, tje in hoče iti v sobo, pritisniti gumb pri vratih; na to zažvenklja v sobi zvonec in ko bi ta policijska oseba vstopila, najde le ljudi, ki tarokirajo, kajti vse druge karte se zmečejo v omarico v steni vzdano in se zdršajo v stranišče. Tako bi policija ne mogla nikdar zasačiti igralcev pri prepovedani igri.“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 1. avg. — Rešena je neka stvar pri nas, ki se je dolgo dolgo pletla. Državno izobraževališče za učiteljice, in to za vse Primorsko, ustanovljeno je v Gorici. Vsled tega neha dosedanje nepopolno izobraževališče pri Uršularicah. Novo učilišče bode gledé učnega jezika mešano — pol narodno, pol nemško, ter naslonjeno na nemško dekliško šolo lani vpeljeno. Spremeni se pa ta vadnica v tem, da se bode učil v vsakem njenih razredov po 3 ure na teden, tudi slovenski, oziroma italijanski jezik kot predmet. — V prihodnjem šolskem letu se odpreta na izobraževališču najbrže 2 tečaja za Lahinje, katerih je sedaj pri nunah veliko; za Slovenke pa, katere niso imele do sedaj nikake pripravljavnice — razen menda v Kobaridu — in katerih ni toraj za zdaj še dovolj godnih za izobraževališče — odpre se en razred. Ravnatelj novemu zavodu je dosedanji ravnatelj tukajšnjega moškega izobraževališča g. Pet. Rajaković. Z njim vred je imenovana glavna učiteljica, dosedanja voditeljica nemške dekliške šole g. Ana Reinisch, Dunajčanka. Potem prestopi na novo učilišče skor vse učiteljsko osebje sedanjega izobraževališča za učitelje*), zakaj to ne bo odsihmal več v Gorici, ampak v Koprju, in sicer preuravnano tako, da se bode po slovenski, hrvaški, itali-

*) Gosp. profesor Luk. Lavtar je danes imenovan za Maribor. Pis.

janski in nemški podučevalo. — Tako imate zdaj Goriška in Istra vsaka svoje državno izobraževališče za vso Primorsko. V Trstu vzdržuje sicer mesto posebno žensko izobraževališče, al težko, da bo moglo konkurirati z Goriškim. Izobraževališče za učiteljice, v katerem se bodo pa brez dvombe izobraževala tudi dekleta iz tistih hiš, ki želé nakloniti svojim hčeram višo omiko — sega globoko v prihodnost in je gotovo večje važnosti, ko moško enako učilišče. — Mi bomo sodili drevo po sadu. — Po preselitvi moškega izobraževališča v Koper morala bi dosledno dosedanja deška vadnica (4razredna) nehati, pa ne neha, ampak ostane še dalje kot 3razredna šola in obdrži tudi ime „vadnica“, ker se bodo učiteljske kandidatkinje tudi vanjo hodile vadit. Prav za prav pa bo ta šola, kakor dosihmal, pripravljala otroke za nemško srednjo šolo. Namesti 4. razreda deške vadnice bode ustrezal potrebam srednjih šol dosedanji že 2 leti obstoječi pripravljavni razred, v katerega prestopajo otroci lahko iz 3. vadničnega, ali tudi s kmetov, če so dovolj godni. Pripravljavni razred je pod vodstvom gimnazijalnega, oziroma, realkega direktorja.

Novomesto 28. jul. (Oglas.) Odbor za zidanje „narodnega doma“ v Novem mestu daje na temelju sestavljenih in pregledanih računov o finančnem stanju tega podvzetja od 1. februarja leta 1873 do konec aprila 1875. l. sledeči pregled do občnega znanja: Dohodki. 1. Darila posamesnih rodoljubov in narodnih društev 2915 gold. 95 kr., posojila domoljubov na dolžna pisma 2784 gold., denarji na menjice izposojeni 6100 gold., razni dohodki 38 gold., skupni znesek dohodkov 11.837 gold. 95 kr. Stroški: Za zemljišče 2260 gold., za materijal in delo 8645 gold. 74 kr., obresti za izposojene denarje 721 gold. 28 kr., razni stroški 232 gold. 23 kr., skupni znesek stroškov 11.859 gold. 25 kr.; če se odštejejo dohodki 11.837 gold. 95 kr., ostane primanjkljaj 21 gold. 30 kr. Od vpisanih daril in posojil še ni izplačanih 2776 gold. Podpisani odbor si šteje v svojo dolžnost, da izreče vsem p. t. rodoljubom, kateri so se ali z darili ali posojili vdeležili zidanja prvega narodnega doma na Slovenskem najsrčnejšo zahvalo s prošnjo, da blagovolijo tudi vprihodnje še po mogočnosti podpirati narodno podvzetje. Ob enem pa tudi prosi odbor vse častite domoljube slovenske, ki še ali niso pristopili kot podporniki narodnemu domu, ali so pa zaostali v plačevanju vpisanih doneskov, da izvolijo kmalu pristopiti in poslati obljubljeni podporo, da se kakor hitro mogoče izvrši blaga naprava, ki bo steber narodni reči na Dolenskem. Poslopje se bo letos toliko dodelalo, da se bo mogla narodna čitalnica preseliti v pritlične prostore.

Grof Josip Barbo,
predsednik.

Janko Poljanec,
tajnik.

Opomba. Natančnejši račun, kakor tudi imenik vseh podpornikov narodnega doma se bo kmalu dotičnikom poslal.

Iz Trne na Notranjskem. (Nesreča po smodkah.) Ko se je tukaj v nedeljo 25. julija cerkvena slovesnost sv. Iliju, patronu te cerkve, obhajala, so to slovesnost tamošnji fantje želeli s streljanjem povikšati, ter so kupili strelnega praha in odločili za streljanje sposobnega fanta. Nesrečnež pa je med tem opravičeno smodko (cigaro) pušil, pade mu otrinek od smodke v strelni prah in v istem hipu vrglo je fantalina znak tako, da je skoro mrtev obležal, pa tudi nekoliko družih poleg njega stojičih poškodovanih bilo. Tako ga je smodka izplačala. Zapomnite si to, tobakarji! da smodka in strelni prah ne jesta iz ene sklede, in kdor strelja cerkvi na čast, naj položi pipo ali smodko iz ust!

Iz Železnikov 30. jul. (Javna zahvala.) Visoko c. k. ministerstvo za poljedelstvo je blagovolilo obdarovati tukajšnja ljudsko šolo s popolnim iztisom II. vrste (serije) Hartingerjevih gospodarstvenih tabelj. Podpisani radosten spolnuje svojo dolžnost, da se za ta znameniti dar iskreno zahvaljuje v lastnem in šolske mladine imenu v prvi vrsti slavnemu c. k. ministerstvu, a tudi vsem onim šolskim oblastnijam, ki so nam to podelitev naklonili.

J. Levičnik,

prvosednik krajnega šolskega sveta in učitelj.

Iz Cerkljanske fare na Gorenskem. (Vodotoč po Netovih lončenih cevih) je na Dobovci pri Velesovem ravno zdaj srečno dodelan, čez 500 sežnjev dolg in tudi umetno izpeljan v kubinje in na dvorišča. Pri nas je bila res velika potreba tacega vodotoča, kajti morali so vodo nositi in voziti po hribu, kamenji in težavnih potih. Delo je bilo pa tudi zelo težavno, ker so se morale čez eno uro daleč vse cevi v koših nositi. Al Gorjanci so dobro drug drugemu pomagali. Zdaj pa so vode prav veseli in na vse težave pozabili. Dozdaj niso imeli blizo druge vode, kakor to, kar so je od kapa nalovili in po velikih strminah v brentah nanosili. Zato podpisana z dobro vestjo priporoča (Netove*) lončene cevi, ki so zares dobre. Taka voda teče zdaj pri nas kakor iz trde skale. Izbrali smo si mi cevi z manjšo luknjo, da je bilo lažje v hrib nositi, in vendar pride zadosti vode po njih, in tudi po skalovji in strminah. V hrib in s hriba tako dobro držé, da se ne pokaže ne kaplice vode.

Gašpar Dobovičar. Jožef Škrjanec.

Iz Dola. J. V. — Izvrstni naš učitelj gosp. Anton Ribnikar je 30. dne t. m. na veliko žalost vsi fari umrl. Priča temu je bil slovesen pogreb njegov, katerega so vodili prečastiti proš dr. Jarc; 4 učitelji so ga nesli, 4 svetili, in 4 pa mu zadnje pesem peli. — Krompir je zavaljo preobilnega dežja začel gnjiti, žita se je le malo namlatilo; letina tedaj ne bo taka, kakoršne smo se izprva nadjali; samo češpelj je toliko, posebno po hribih, da se hoče vse polomiti.

Iz Ljubljane. — Prelita kri in trpljenje neizmerno Slovanov kristijanov v Ercegovini in Bosni pripilo je do nebes, kajti podoba je, da ubogim mučnikom doide pomoč. Diplomacija Evropejska menda sama vidi, da zadnji čas je rešiti Turško vprašanje, ki bilo bi davno že rešeno, ko bi ondašnja raja*) bila nemeč ali pa — jud. Presvitlему cesarju našemu gotovo je globoko ganilo srce, ko je potovaje po Dalmaciji sprejel poklon poslanstva iz bližnjih mest Bosne in Ercegovine pod vodstvom častitega starčeka p. Karaula, vrlega boritelja siromašne raje, pa sedaj slišal, da so ga ubili krvni Turci najbolj zato, da je drznil pokloniti se caru Avstrijskemu. Al pustimo diplomacijo na strani in to, kar ona skrivno debatira in namerava; nade v njo so prevarljive — poglejmo le doli v Dalmacijo, kamor vsak dan iz Ercegovine beži mnogo družin, ki jih je davil, požigal in gulil kruti Turk, pomoči iskat pred silo barbarsko. Tu je že mnogobrojno število naših bratov v največi revščini stradajočih in ranjenih! Da „kri ni voda“ in da Slovan ima srce do brata svojega, to sijajno kažejo Dalmatinci in Hrvatje, ki za te siromake, ki so pribežali na zemljo Avstrijsko-ogerske monarhije, po odborih, ki jih ondašnja vlada ne zabranuje, nabirajo milodarov.

*) Po poročilu Netovem je on dozdaj naredil vodotoče, v Kamnigoricu v Sori, na Golém, v Hrašah pri Smeledniku, na Vovšah, na Jamniku, v Miljah, v Zabreznici, na Brdu, v Bohinji, v Srednji vasi, v Gorenji vasi, v Hribu na Viženčah, na Bregu, v Potočah, v Palovčah pri Kamniku.

Rodoljubi slovenski! tudi naša — — — —

Kar je bilo nadalje za ta stavek pripravljenega, moramo na stran djati gledé na razglas tukajšnjega magistrata, ki vsled ukaza c. k. deželnega predsedstva ostro prepoveduje nabiranje doneškov za podporo ustaje v Ercegovini in prestopnikom tega ukaza žuga s kaznijo.

Ne ostaja nam tedaj o tacih okoliščinah drugega nego srčno sočutje z našimi siromaškimi brati po krvi in veri!

— V seji deželnega odbora 30. julija je bilo posvetovanje o potrebi še ene bolnišnične podružnice za blazne (nore), dokler se ne napravi silno potrebna nova norišnica, kar po poročilu dotičnega primarija se število teh vsega pomilovanja vrednih bolnikov tako močno množi, da sedanji prostori več ne zadostujejo, ker prejšnja leta nikoli ni bilo, je zdaj — 97 blaznih v norišnici!

— (V seji družbe kmetijske) 1. dne t. m. so se med drugim obravnavale sledeče stvari: Dopis sl. ministerstva za kmetijstvo, po katerem se za letošnjo leto dovoljuje državna podpora s 400 gld. za kmetijske mašine, s 600 gl. za planinarstvo in sirarstvo in pa s 600 godl. za sadje- in vinorejstvo, je bil dotičnim odsekom izročén v poročanje, kako naj se razdeli imenovana podpora, za mlatilnice pa se koj razpiše oklic za kompetencije; — dopis sl. ministerstva za kmetijstvo, da 23. in 24. dne t. m. bode na Dunaji veliki shod žitnih trgovcev, mlinarjev, pekov, pivarjev in žganjarjev, ki ga napravi Dunajska „Frucht- und Mehlbörse“, naj se razglasi tudi po „Novicah“ z vabilom, naj se tudi Kranjski obrtniki udeležijo tega shoda; — naročilo ministerstva, naj kmetijska družba to, da so ljudske šole na Igi, v Trebnem, St. Vidu pri Zatičini, Radoljici, Črnomlju, Kranji, Železnikih, Krškem, Mokronogu, Dobu, Vodica, Srednji vasi na Kočevskem, Ribnici, Sodražici, Postonji, Trnovem, Senožečah, Starem trgu, Žireh in Cerknici dobile 2. vrsto kmetijskih tabelj Hartingerjevih, šole v Vodica, Glogovici in Cerknici pa Laherjeve čbelarske table, očitno razglasi zato, da razen šolske mladine morejo te jako podučne table ogledati tudi kmetijski gospodarji dotičnih krajev, spolnuje odbor s tem, da naznani to po „Novicah“; — na pritožbe, od več strani mu razodete, da noben vrt v Ljubljani ni varen tatov, je odbor ukrenil prošnjo do mestnega magistrata, naj po svojih organih skuša, temu tatvinstvu v okom priti. — Za ude družbe kmetijske so bili sprejeti: gosp. Aleks. Trenc, grajšak v Draškovcah, gosp. Fr. Lunder, učitelj v Ratecah, in gosp. Ignacij Tavčer, fajmošter v Dolini. — V tej seji je bilo pokušano tudi sladko žganje, ki ga je iz murbinih jagod naredil krčmar Pavel Renko v notranjski Bistrici, in ga županija ondašnja odboru poslala v pokušnjo z dostavkom, da je iz 8 veder murb naredil 21 bokalov murbovca. Murbovec je jako močan in močnejši kakor slivovec ter bode prijetna pijača, ako se fabrikantu posreči, mu vzeti oljnati (fusel) okus. Odbor je sklenil, Renkotu dati pohvalno pismo, da dandanes, ko je veselje do izrejevanja murbinih dreves za židorejo nekako otrpnilo in se seme zametuje, murbine jagode obrača za drugo obrtnijo.

— Kakor slišimo, je naša kmetijska šola zopet na cedilu. Ali Grm ali Raka ali pa tudi nikjer? — to je trojka, o kateri bode obravnavana še le potem, ko bode Dunajski prof. Haberlandt po ogledu Grma in Rake poročal ministerstvu. Kdor je slišal nekatere strastne govore v deželnem zboru, kdor je bral napade

Rakovcev na Grm v „Laibacherici“ in „Slov. Narodu“, ne bo se čudil, da po večletnih obravnavah še ne dobimo šole!

— (Ljubljansko močvirje), ki je dozdej le bolj poznano bilo iz kmetijskega ozira, zadobilo je nenadoma veliko imenitnost iz zgodovinskega stališča. Našli so namreč unidan, ko so pod vodstvom g. Martina Peruzzi-a, marljivega posestnika na močvirji, kopali cestni graben blizu Ižanske okolice, pod šoto v ilovco zabite kole, na ilovci 3 do 4 palce na debelo pa razno šaro razbitih loncev, lupine sadja in lušine lešnikov, košice drnulj, vretence ribje, živalske kosti posebno jelenove, kozje, prešičje, dobrove in druge, všpičene in za bosti napravljene kosti in mnogo drugih stvari, med njimi tudi take, o katerih bode še le pozneje natančno preiskovanje razodelo, kaj da so. To pa je že danes gotovo, da na teh kolih so ljudje v starodavnih časih, ko še železo, žito in več družega, kar dandanes v gospodarstvu rabimo, ni bilo jim znano in so največ le od lova in ribštva živeli, imeli svoje prebivališče. Naš ranjki Hicinger je v „Novicah“ o teh stavbah na kolih (Pfahlbauten) marsikaj iz družih dežel poročal, posebno o tacih stavbah v Švicarskih jezerih. Ves učeni svet bo zdaj pozornost obračal na to jako redko in znamenito najdbo, o kateri je v petek v shodu družbenikom muzeja in v nedeljo v reduti občinstvu gosp. Dežman mikavno poročal, dokazavši, da po teh najdbah je Ljubljanski muzej si pridobil znamenitosti velike starozgodovinske važnosti.

— Kakor iz gotovega vira zvemo, je slike onih 4 kmetijstvu jako škodljivih živali, ki so jih „Novice“ v listih 26., 27. in 29. prinesle, prineslo tudi še 31 drugih nemških, slovanskih in magjarskih časnikov — kar je dokaz velike potrebe, da svet pozna žugajoče mu nadloge.

— „Danica“ in „Slovenec“ sta prinesla klic do vseh milosrčnih ljudi, ki morejo kaj darovati za zidanje in napravo hiše za neozdravljive bolnike. Take mile darove sprejema gosp. kanonik Kramar, načelnik dotičnega odbora v Ljubljani.

— (Konečna obravnava) se je pričela ponedeljek pri deželni sodnji Ljubljanski zoper one Knežacane, ki so meseca avgusta u. l. razdjali lovsko hišo v Sneperskem gozdu. Zatoženih ni nič manj ko 73.

— (Pobirki iz časnikov.) „Laibacherica“ je tako lačna po pikantnih novicah, da vsako oslarijo presadi v svoj „Locales“, brez pomislika, ali se blamira ali ne. Tako je te dni iz „Tagespošte“ prinesla novico, da je vodja neke slovenske ljudske šole na Štajarskem tamšnjemu društvu „Volksbildungsverein“ prošnjo predložil, naj šoli njegovi daruje nekoliko učnih pripomočkov in med temi tudi „globus“, ki pa mora slovenski biti, sicer v njegovi šoli ni za rabo. „Slovenski globus!“ — zakriči „Tagesp.“ magarac — „no, o slovenskem globusu se pač še ranjkemu dr. Costi sanjalo ni.“ — In to oslovsko šalo ponatisne „als einen guten Bissen“ „Laibacherica“, ne vedé, da že veliko let naš knjigar Giontini ima slovenske globuse trojne vrste od 5 do 12 gold. na prodaj, katerih je že blizo 300 na Kranjskem, Primorskem in tudi Štajarskem prodanih. In taki nemški „učenjaki“ kritikujejo slovensko slovstvo v časnikih, deželnih in državnih zborih! — Naš novi knenoškof dr. Pogačar je — ne vémo zakaj? — tako priljubljen ustavovernim nemčurjem, da ne nehajo o njem pisariti, „Laibacherica“ pa pridno ponatiskuje, kar stakne v teh listih, in tako je zopet te dni iz Graške „Tagespošte“ pogrela novico, da je obnašanje novega knezoškofa „in den verfassungstreuen Kreisen

überall angenehm berührt“ in da je znanega mladoslovenskega poslanca dr. Razlaga za svojega „güterdirektorja“ imenoval — kar gotovo ne bo všeč staroslovencem.“ „Slovenec“ pa iz gotovega vira vé povedati, da dr. Razlagu ni ta služba namenjena, pa če tudi je, naj „Tagespošta“ in „Laibacherica“ mirno spite, kajti staroslovenci se nikdar nikoli niso za to brigali, koga si Ljubljanski škofje za oskrbnika svojih posestev izvolijo, kdo jim travnike in gozde oskrbuje itd.

— Dvakrat že zarad deževnega vremena odložena „beseda v čitalnici“ bode v soboto, — če bo pa ta večer vreme zopet neugodno — v nedeljo zvečer.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Ministerstvo napravlja proračune državnih dohodkov in stroškov za l. 1876, da ga predloži prihodnjemu državnemu zboru. Nekateri „liberalni“ časniki se zelo hudujejo nad onimi 7 milijoni gold., ki jih za armado ministerstvo več zahteva memo lani. Če manj je Avstrija močna, tem bolj je v pestéh Bismarkovih: to je teh ljudi parola!

— Ker mesarji in peki prenapenjajo ceno mesa in kruha, namerava Dunajski magistrat zopet vpeljati tarifo za meso in kruh.

Česko. Iz Prage. — Na tukajšnjem vseučilišču je med profesorji 14 Prusov in 3 judje. No, ljuba naša Avstrija postaja čedalje bolj pruska in judovska!

Ogersko. — Zbor Ogerski se začne 28. dne t. m. tukaj 4. dni po Hrvaškem in to zato, da more ta izvoliti poslance v Ogerski zbor. — Deak se je za zmirom odpovedal parlamentarnemu življenju; popustile so ga moči telesne in duševne.

Ercegovina. — Punt, ki je skonca bil le v enem kraju, se je po nekaterih za upornike ugodnih praskah in vsled Turške krvoločnosti razširil od Nevesinja, kjer je Ljubibratić s Šumljaci in Zubčani popolnoma potolkel Turke, in od Ljubuškega do blizo Sutorine, potem od Mostara do dolnje Ercegovine, to je skoro pet dni dalje. Tudi okraji okoli Črnogore so se vzdignili. Turške vojne je največ okoli Nevesinja, Mostara in Stoca, namreč 4000 mož, ki prav nečloveško ravnaajo z zasačenimi uporniki. Zapalili so tudi Dračevo in Doljane in pomorili vse, kar so vjeli. V Dalmacijo zahajajo čedalje več čete begunov. Reve tih sirot so nepopisljive. — Sosedne dežele so se že jele brigati za dogodbe v Turčiji in knez Rumunski se je podal na Dunaj, kjer se bo sešel z Grškim kraljem in Srbskim knezom, kateri je podal se že pred njim tje in ž njim polkovnik Zach in major Janković; tudi Črnogorski knez bo šel na Dunaj. Tedaj je brez dvoma, da se bo na Dunaji pričelo rešenje iztočnega vprašanja. Oficijozna „Presse“ očita Turkom, da, če jim Avstrija ne bo pomagala, so tega le sami krivi, ker niso bili v stanu zadušiti prve ustaje. — Iz Trebinja je moral pobegniti pred Turško silo celó Avstrijsko-Ogerski konzul Derčević, zakaj, še ne vemo na tanko. Zvedeli smo, da so Turčini starčeka očeta Karaula črtili zato, ker je na čelu deputacije siromaških kmetov katoličanov prišel poklonit se našemu cesarju kot katoliškemu vladarju v Dalmacijo. Od one dobe so ga Turčini hudo gledali in pri prvi priliki ga umorili. Ni čuda, da pri vsem tem uporniki vzbujajo čedalje več simpatij med sosednimi jim srečnejšimi brati.

Egipčansko. — Kralj namestnik je vpeljal zdaj tudi gregorijansko (navadno) pratiko.